

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/303/2020
Identifikačné číslo spisu:	2717203308
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2717203308.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcov 1/ L. C.Á., narodená XX. S. XXXX, 2/ P.Š. C., narodený XX. M. XXXX, 3/ C. C., narodený XX. C.I. XXXX, všetci bytom D. XXXX/XX, Y., zastúpených JUDr. Máriou Trylčovou, advokátkou, so sídlom v Senici, J. Kráľa 738/12, 4/ S. C., narodený X. I. XXXX, bytom B. XX, Y., 5/ C. N., narodený XX. C. XXXX, bytom B. XXXX/XX, Y., obaja zastúpení opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, Gorkého 2, Skalica, a JUDr. Máriou Trylčovou, advokátkou, so sídlom v Senici, J. Kráľa 738/12, proti žalovaným 1 /I. L., narodený XX. I. XXXX, bytom B. XX/XXXX, Y., 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpenému JUDr. Baltazárom Mueskom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Vajnorská 55, o ochranu osobnosti a o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 5 C/ 7/2017, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. marca 2020 sp. zn.11 Co/160/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ až 5/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj súd prvej inštancie) rozsudkom z 2. októbra 2018, č. k. 5C/7/2017 - 190 určil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 7.500 € (výrok I.), žalobcovi 2/ sumu 7.500 € (výrok II.), žalobcovi 3/ sumu 3.750 € (výrok III.), žalobcovi 4/ sumu 15.000 € (výrok IV.) a žalobcovi 5/ sumu 15.000 € (výrok V.) do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká povinnosť druhého žalovaného. Vo zvyšku súd žalobu žalobcov 1/ až 5/ zamietol (výrok VI.). Určil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet Okresného súdu Skalica titulom súdneho poplatku sumu 2.925 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok VII.) a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá na ich náhradu nárok (VIII.). Z odôvodnenia rozsudku vyplynulo, že žalobcovia sa domáhali na žalovaných 1/, 2/ určenia im povinnosti zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy a to žalobcom

1/ až 5/ každému vo výške 20.000 €. Dôvodili tým, že 14. decembra 2015 žalovaný 1/ viedol osobné motorové vozidlo značky Renault Megane bez vodičského oprávnenia, pod vplyvom alkoholu a spôsobil dopravnú nehodu tak, že vyšiel mimo cestu s vozidlom pri rybníku R6 v katastri Mesta Skalica, vozidlo sa prevrátilo na strechu do rybníka, pričom usmrtil dvoch spolucestujúcich P. C., narodeného XX. M. XXXX a C. E., narodeného XX. M. XXXX. Žalovaný 1/ z miesta nehody odišiel, nepokúsil sa P. C. a C. E. vyslobodiť z auta, neposkytol im pomoc ani sám, ani nikoho na pomoc neprivolal, pričom obaja sa utopili. P. C. bol synom žalobkyne 1/ a žalobcu 2/, bratom žalobcu 3/ a otcom žalobcu 4/ a 5/, keď pred nehodou žil so žalobcami 1/ až 4/, ako aj so svojou družkou J. N., matkou ich detí v spoločnej domácnosti, v byte patriacom žalobcom 1/ a 2/. Žalobca 5/ nebol v čase dopravnej nehody na svete, narodil sa po smrti svojho otca P. C.. Zo spisu Okresného súdu Skalica, sp. zn. 6T/158/2016 vyplynulo, že žalovaný I. bol uznaný rozsudkom z 8. marca 2017 vinným z hore uvedeného skutku, za čo bol žalovaný I. odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov a 6 mesiacov, zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v cestnej premávke na doživotie a tiež uložené ochranné liečenie proti toxikologickej ambulantnou formou. V priebehu trestného konania bol vypracovaný znalecký posudok znalcami C.. K. E., G.. a C.. L. C., ktorí konštatovali, že presnou príčinou smrti P. C. bolo zadusenie utopením. Menovaný P. C. pred smrťou požil väčšie množstvo alkoholických nápojov, ktoré mohli výraznejšie ovplyvniť jeho schopnosť konať. Podľa všeobecného delenia opitosti sa koncentrácia etanolu v krvi P. C. pohybovala v rozmedzí ťažkého stupňa opitosti až po intoxikáciu. Pred smrťou okrem alkoholu menovaný pravdepodobne fajčil marihuanu. Žalobcovia v konaní nepreukázali, že by sa P. C. domáhal vystúpenia z motorového vozidla, že by žiadal, aby nejazdili predmetným motorovým vozidlom vedeným žalovaným 1/, resp. nepreukázali, že by P. C. vedel, že vodič motorového vozidla nie je pod vplyvom alkoholu, resp. že nemá ani vodičské oprávnenie. Toto jeho konanie súd vyhodnotil ako značne nezodpovedné a do určitej miery viedlo aj k tak závažným následkom. Okresný súd ho vyhodnotil ako určité spoluzavinenie v súvislosti so vzniknutým následkom. Pokiaľ by sa odmietol viesť v motorovom vozidle, ktoré šofériuje osoba pod vplyvom alkoholu, a taktiež je možné, že pokiaľ by nebol pod vplyvom alkoholu a marihuany, bol by schopný sa z havarovaného motorového vozidla dostať. Túto mieru určitého zavinenia súd vyhodnotil na 25 % a preto následne znížil o 25 % výšku priznanej nemajetkovej ujmy. Pri určení výšky zohľadnil závažnosť ujmy, okolnosti, ktoré mali vplyv na vznik nemajetkovej ujmy, mieru a závažnosť zavinenia žalovaného 1/, ako aj mieru zavinenia zosnulého P. C. a v neposlednom rade aj to, v akej miere by mohla v konkrétnom prípade vo vzťahu k dotknutým osobám uvedená satisfakcia pôsobiť na zmiernenie následkov zásahu.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj odvolací súd) rozsudkom z 24. marca 2020 sp. zn. 11 Co/160/2019 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III., IV., V. potvrdil a vo výroku VI. zmenil tak, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 7.500 €, žalobcovi 2/ sumu 7.500 €, žalobcovi 3/ sumu 3.750 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká povinnosť druhého žalovaného a vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok potvrdil. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ďalej zmenil tak, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť Slovenskej republike na účet Okresného súdu Skalica titulom súdneho poplatku sumu 4.050 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodol, že žalobcovia 1/, 2/, 4/ a 5/ majú voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov tohto konania v rozsahu 50% s tým, že plnením jedného zo žalovaných v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká povinnosť druhého žalovaného a žalovaní 1/, 2/ nemajú voči žalobcovi 3/ nárok na náhradu trov tohto konania.

2.1. Odvolací súd uviedol, že predmetom odvolacieho konania bolo posúdenie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým priznal nemajetkovú ujmu žalovaným 1/, 2/ každému po 7.500 eur, žalovanému 3/ vo výške 3.750 eur a žalovaným 4/, 5/ každému po 15.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

2.2. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne právne posúdil vecnú pasívnu legitímáciu žalovaných 1/ a 2/. Žalovaný 1/ zodpovedá ako prevádzateľ dopravného prostriedku a tiež je jeho zodpovednosť daná aj porušením pravidiel cestnej premávky, čím spáchal prečin usmrtenia syna, brata a otca žalobcov. Aj keď u P. C. bolo ako príčina smrti zistené utopenie, tak príčinou bola nehoda a to, že žalovaný 1/ sa s autom prevrátil na strechu a vošiel do rybníka. Tvrdenia žalovaných, že chýba príčinná súvislosť medzi nehodou a smrťou P., vyhodnotil odvolací súd ako špekuláciu. Ak by auto nebolo vošlo do rybníka, P. C. by sa neutopil. Pokiaľ sa týka pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/,

tak vozidlo, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda bolo povinne zmluvne poistené u žalovaného 2/. Odvolací súd pri tejto vecnej pasívnej legitimácii poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2017, sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 - rozhodnutie R 61/2018, z ktorého vyplýva, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhrade takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.

2.3. Odvolací súd mal za to, že nečakaným, šokujúcim úmrtím najbližšieho príbuzného žalobcov 1/ až 5/ došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Pri úmrtí nemôže žiadne zodost'účinenie odčiniť vzniknutú ujmu, ktorá má absolútny charakter. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími bytosťami, aby bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (nález Ústavného súdu ČR sp. zn. PL ÚS 16/04 zo 4.5.2005). Z tohto pohľadu ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujú podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (nález Ústavného súdu ČR, sp. zn. I. ÚS 2844/14). Preto šokujúca smrť syna, brata a otca predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, v prípade ktorej je morálna satisfakcia z hľadiska zadost'účinenia nepostačujúca. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného 1/ došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelým. Táto intenzita bola daná už tým, že išlo o dospelého syna žalobcov 1/, 2/, staršieho brata žalobcu 3/, otca žalobcov 4/ a 5/, ktorí spolu žili v spoločnej domácnosti, viedli harmonický rodinný život, intenzívne trávili spolu čas, vzájomne si pomáhali, podporovali sa. Okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná fyzická, obmedzujúca aktivity pozostalých, často vyžadujúca odbornú pomoc, sú žalobcovia zasiahnutí stratou osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním je práve upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov, odovzdávanie materinskej lásky, výchovného poslania, poskytovanie opater v starobe, priateľstvo, opora, vzor, na ktorých je človek existenčne závislý. Ich absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý budúci život človeka. Strata takéhoto člena rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziludských väzieb vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej rodiny s deťmi, vnúčatami, na neúplnú rodinu, navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež sebarealizáciu pozostalých členov rodiny. Rodičia nebohého P. C. - žalobcovia 1/, 2/ trpia obrovským smútkom, so stratou syna sa doposiaľ nevyrovnali, boli obaja nútení vyhľadať aj odbornú pomoc, absolvovali medikamentóznú liečbu. Život rodiny sa zmenil, neprežívajú už žiadne radostné okamihy, sviatky, nedokážu sa tešiť zo života. Žalobca 3/ stratil staršieho brata, ktorý mu bol vzorom a priateľom a tiež oporou. Zhoršil si prospech v škole, takisto trpí smútkom. Maloletí žalobcovia 4/ a 5/ ako synovia nebohého vnímajú stratu svojho otca rovnako, i keď žalobca 5/ sa narodil až po smrti otca, pretože v podstate celý svoj život budú vyrastať bez otca, ktorého strata je nespochybiteľná, brániaca im spoznávať svojho otca, rozvíjať s ním blízky vzťah, viesť rodinný život, o čo sú ochudobnení. Nemožno prehliadať ani charakter hodnôt, do ktorých bolo zasiahnuté a ich ochranu garantovanú Ústavou Slovenskej republiky (podľa článku 41 ods. 1 manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona a podľa ods. 4 tohto článku deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť).

2.4. Odvolací dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil vo vzťahu k výške uplatňovaných nárokov v

dostatočnom rozsahu skutočnosti rozhodné pre meritórne posúdenie veci, prihliadal aj na zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, keď citovej ujme sa vyrovná len málokto emócný zážitok, preto jeho vnímanie a prejavy, hoci sú individuálne, možno dôvodne predvídať, avšak nesprávne určil výšku nemajetkovej ujmy.

2.5. Odvolací súd uviedol, že výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon neustanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak, napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodený mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodiť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. statusu obeť podľa článku 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino vs. Taliansko v rozhodnutí zo 6.3.2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková vs. Slovenská republika v rozhodnutí z 9.10.2007 sťažnosť č. 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol. Ústavný súd Českej republiky konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proportionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch (sp.zn. I. ÚS 2844/14). Vzhľadom na uvedenú požiadavku kazuistiky odvolací súd príkladom uviedol vo svojom rozsudku viaceré rozhodnutia súdov Slovenskej republiky.

2.6. Odvolací súd mal za to, že v danom prípade je primeraná výška nemajetkovej ujmy v sume 20.000 € pre každého z rodičov a každého syna nebohého P. C. a 10.000 eur pre jeho brata. Takouto výškou dôjde k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov.

2.7. V danom prípade súd prvej inštancie skonštatoval spoluzavinenie nebohého P. C. na vzniku škody, keď skonštatoval, že tento spolu s ďalšími osobami v predmetný deň požíval alkohol a následne spolu s ďalšími osobami a to W. C., C. E. a žalovaným I. si sadol do motorového vozidla, kde pokračovali v konzumácii alkoholu. P. C. bol vo vysokom štádiu opitosti, v ten deň užil aj marihuanu, musel si byť vedomý toho, že v rámci zábavy niekto z prítomných môže motorové vozidlo naštartovať a jazdiť s ním. Tiež musel vedieť, že každý z prítomných bol pod vplyvom alkoholu, nakoľko spolu s nimi tento alkohol konzumoval. Pokiaľ následne žalovaný 1/ naštartoval motorové vozidlo a jazdil s ním, nebohý P. neodmietol zotrvať v motorovom vozidle napriek tomu, že všetky osoby vo vozidle vrátane P. boli pod vplyvom alkoholu, ktoré skutočnosti vyplynuli z výpovede žalovaného 1/ a tiež z výpovede svedka W. C.. Nebolo preukázané, že by sa nebohý P. C. domáhal vystúpenia z motorového vozidla, že by žiadal, aby nejazdili predmetným vozidlom. Žalobcovia nepreukázali, že by P. nevedel, že vodič motorového vozidla nebol pod vplyvom alkoholu, resp. že by nevedel, že vodič navyše nemá ani vodičský preukaz.

2.8. Aj odvolací súd vyhodnotil toto konanie nebohého P. C. ako značne nezodpovedné a do určitej miery vedúce k tak závažným následkom, ku ktorým nemuselo prísť, pokiaľ by odmietol viesť sa v motorovom vozidle, ktoré šofériuje osoba pod vplyvom alkoholu a taktiež je možné, že pokiaľ by nebol nebohý P. pod vplyvom alkoholu a marihuany, bol by schopný sa z havarovaného motorového vozidla dostať. Súd prvej inštancie túto mieru určitého spoluzavinenia na vzniku škody vyhodnotil na 25%, s čím sa odvolací súd plne stotožnil. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam tak potom odvolací súd považoval výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy u žalobcov 1/, 2/ vo výške 15.000 € u každého, u

žalobcu 3/ vo výške 7.500 € a u žalobcov 4/ a 5/ po 15.000 € u každého. Odvolací súd má za to, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobí likvidačne, predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Preto nemožno konštatovať, že by priznanie takejto náhrady súdom prvej inštancie bolo prostriedkom bezdôvodného obohatenia žalobcov. Odvolacie námietky žalovaného 1/ tak boli nedôvodné vzhľadom na preukázanú adekvátnosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá vo výške od 7.500 eur do 15.000 eur nepochybne nemôže byť náhradou za život, ale slúži len na minimálne zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Tvrdenie žalovaného 1/, že úmrtie blízkej osoby žalobcov nespôsobilo zásadné zhoršenie ich sociálnej situácie, bolo nenáležité, keďže funkciou náhrady nemajetkovej ujmy nie je zlepšiť sociálnu situáciu žalobcov (ale kompenzuje prežité strasti a útraty najbližších príbuzných, v dôsledku nenapraviteľnej straty samotnej možnosti ďalšieho kontaktu a rozvíjania vzťahov s nebohým ako synom, bratom a rodičom). Výslovenie ľútosti žalovaným 1/ možno kvalifikovať len ako elementárny prejav slušnosti, nie je ho však možné považovať za kvalifikované vyporiadanie sa s pôvodcom zásahu. Takisto skutočnosť, že žalovaný 1/ bol v trestnom konaní uznaný vinným a odsúdený na nepodmienečný trest, nebola spôsobilá ovplyvniť výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (neplní žiadnu z funkcií civilnoprávnej sankcie za neoprávnený zásah do ochrany osobnosti fyzických osôb). Práve nedostatočná výška náhrady nemajetkovej ujmy by mohla viesť k tomu, že ujmu už postihnutý účastník konania sa opätovne stáva obeťou nesprávneho výkladu právnych predpisov. Výška priznanej náhrady reflektuje aj skutočnosť, že k zásahu došlo zo strany fyzickej osoby (v prípade právnických osôb súdna prax priznáva podstatne vyššie náhrady). Poukaz žalovaného I. na jeho osobné, majetkové pomery nemohol byť dôvodný, práve s prihliadnutím na primeranosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu ku každému zo žalobcov, do osobnostnej sféry ktorého bolo zasiahnuté.

2.9. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie aj v súvisiacom výroku týkajúcom sa súdneho poplatku, keď určil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť Slovenskej republike na účet Okresného súdu Skalica titulom súdneho poplatku sumu 4.050 € v súlade s § 2 ods. 2, § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a položky 1a Sadzobníka súdnych poplatkov (6% z priznanej sumy 67.500 €).

2.10. O nároku na náhradu trov prvoinstančného i odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 a § 257 CSP a priznal žalobcom 1/, 2/, 4/ a 5/ ich náhradu voči žalovaným 1/, 2/ v rozsahu 50% (žalobcovia požadovali náhradu nemajetkovej ujmy každý 20.000 €, bola im priznaná však náhrada vo výške 15.000 € v dôsledku čoho ich čistý úspech v konaní je 50%) s tým, že plnením jedného zo žalovaných v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká povinnosť druhého žalovaného. Žalovaní 1/, 2/ boli voči žalobcovi 3/ v konaní percentuálne úspešnejší, avšak z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré súd videl v charaktere daného sporu, keď v konaní išlo o škodovú udalosť, následkom ktorej došlo k nenapraviteľnej škode v podobe usmrtenia a rozhodnutie o výške plnenia záviselo výlučne na úvahe súdu, odvolací súd žalovaným 1/, 2/ voči žalobcovi 3/ náhradu trov nepriznal.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalovaný 2/, ktorý navrhol rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť v celom rozsahu alebo napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie odvolaciemu súdu. Svoj mimoriadny opravný prostriedok odôvodnil s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolacím dôvodom v predmetnej právnej veci je nesprávne právne posúdenie oboch konajúcich súdov v otázke posúdenia príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou/škodovou udalosťou a smrťou P. C.. V prípade, ak smrť nastala bez bezprostrednej príčiny s dopravnou nehodou k zamedzeniu následku mohlo dôjsť nielen vodičom, ale aj ďalšou preživšou osobou vo vozidle v kontexte ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v spojení so zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Nesprávne právne posúdenie, ktoré doposiaľ nebolo riešené v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, bolo rozhodujúce pre výrok napadnutého rozhodnutia. K tejto otázke sa odvolací súd vyjadril pomerne stručne, keď argumentáciu právneho zástupcu označil v bode 13 na str. 11 napadaného rozsudku za špekuláciu bez toho, aby sa s touto argumentáciou riadne vysporiadal, napriek tomu, že ide o otázku doposiaľ neriešenú v rozhodovacej praxi. K úmrtiu poškodeného a ďalšej osoby vo vozidle došlo v dôsledku nehody, a to utopením. Žalovaný 2/ uviedol, že ak sa aj stotožní s názorom súdov a pripustí existenciu pasívnej vecnej

legitimácie (ktorú napriek rozsudkom stále namieta), zodpovedal by len za následok úmrtia v dôsledku nehody spôsobenej pri prevádzke motorového vozidla a nie za následné udalosti. Keďže žalovaný 2/ je poisťovateľom a v prenesenom slova zmysle finančne zodpovedá za následky spôsobené v priamej príčinnej súvislosti s vozidlom/nehodou. Konajúce súdy nedostatočne zohľadnili fakt, že vo vozidle sa nachádzali 4 osoby, z ktorých dvom sa podarilo z vozidla uniknúť a mali možnosť, čas i okolnosti na to, aby ďalším osobám poskytli pomoc pri úniku z potopeného motorového vozidla. Tieto osoby neposkytli nevyhnutnú pomoc v dôsledku čoho došlo k utopeniu P. C. a ďalšej osoby vo vozidle C. E., úmrtie bolo až druhotným následkom nehody a preto medzi úmrtím P. C. a samotnou nehodou chýba súvislá reťaz udalostí.

4. K dovolaniu žalovaného 2/ sa vyjadrili žalobcovi 1/ až 5/, ktorí ho navrhli zamietnuť a priznať im nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Trvali na svojich vyjadreniach pred súdmi a poukázali na to, že smrť P. C. nastala v príčinnej súvislosti s nehodou, ktorú zapríčinil žalovaný 1/.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

6.1. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

6.2. Aby na základe dovolania podaného podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj aj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017, 3 Cdo 170/2019, 9 Cdo/308/2021 a iné). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

6.3. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod.

7. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť svojho dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď za dovolací dôvod v predmetnej právnej veci považoval nesprávne právne posúdenie oboch konajúcich súdov v otázke posúdenia príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou/škodovou udalosťou a smrťou P. C..

8. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková

otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Dovolateľ, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 CSP, zaťažuje povinnosť jednoznačným a určitým spôsobom zadefinovať tzv. dovolaciu otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne (m. m. 1 Cdo 162/2018, 3 Cdo 141/2018, 4 Cdo 37/2017, 5 Cdo 190/2018, 8 Cdo 14/2018), a zároveň uviesť, ktorý z predpokladov uvedených v tomto ustanovení zakladá prípustnosť ním podaného dovolania (1 Cdo 150/2018, 2 Cdo 185/2018, 3 Cdo 52/2017, 7 Cdo 50/2018, 8 Cdo 130/2018). Splnením týchto procesných povinností vytvára pre dovolací súd podklad, ktorý je nevyhnutne potrebný pre posúdenie prípustnosti dovolania a prípadne (pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je prípustné) tiež pre zameranie meritorneho dovolacieho prieskumu.

8.1. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (m. m. 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017, 9 Cdo 8/2020).

9. Vo svetle horeuvedeného pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolaťom.

10. Žalovaný 2/ (strana sporu zastúpená v zmysle § 429 ods. 1 CSP advokátom) v danom prípade v dovolaní vymedzil otázku príčinnej súvislosti, ktorá otázka je však otázkou skutkovou.

11. Dovolací súd poukazuje v tomto smere aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 188/2019, ktorý už skôr uviedol, že :...“ záver súdu o tom, že je alebo nie je daná príčinná súvislosť medzi príčinou a následkom, nie je založený na aplikácii právnych noriem súdom na zistený skutkový stav, ale spočíva na vyhodnotení skutkových zistení, ku ktorým dospel súd v rámci dokazovania. Výsledkom tejto činnosti súdu nie sú právne závery, ale skutkové závery, čo znamená, že otázka existencie príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ale ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená vždy len v konkrétnych súvislostiach, a nie vo všeobecnej rovine. Otázku existencie príčinnej súvislosti nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť, preto táto otázka ani nemôže byť relevantná pre založenie prípustnosti dovolania v zmysle ustanovení § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku.“

12. Z obsahu dovolania žalovaného 2/ , odôvodneného dovolacími dôvodmi s poukazom na § 421 ods. 1, písm. b/ CSP je zrejmé, že namieta vyhodnotenie skutkového stavu, pričom je potrebné uviesť, že sám v konaní relevantne nepreukázal ním tvrdené skutočnosti, svedčiace o tom, že nedošlo k príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a úmrtím poškodeného, ale len akéhosi následku, ktorý údajne nespadá pod zákonné zmluvné poistenie v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Tieto závery však nevyplynuli zo zisteného skutkového stavu, dovolací súd je toho názoru, že tu nejde o otázku zásadného právneho významu a stotožňuje sa so záverom odvolacieho súdu, ktorý sa vyslovil, že ide zo strany žalovaného 2/ o špekuláciu. Nepochybne nebol prerušený sled udalostí, ktorý viedol k následku, úmrtiu poškodeného, keď dopravná nehoda viedla k následku - úmrtiu, ku ktorému by nebolo prišlo, ak by žalovaný 1/ (poistenec) túto nehodu nespôsobil. Skutočnosti uvádzané žalovaným 2/ o príčine smrti (utopením) ako aj o neposkytnutí pomoci sú bez relevancie k pôvodnej príčine a následku. Dovolací súd poznamenáva, že skutočne nemôže byť „pretrhnutím príčinnej súvislosti“ (ako uvádza dovolať) jeho domnienka o neposkytnutí pomoci (vzhľadom na okolnosti nehody, ako vyplynulo aj z dokazovania pred súdmi) a pripomienka ustanovení Občianskeho zákonníka je v tomto smere nepochopiteľná.

13. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolaťa, týkajúca sa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nezaložila prípustnosť dovolania. Uzavrel preto, že na podklade dovolania žalobcu nebolo možné uskutočniť meritorný dovolací prieskum.

14. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

15. V prejednávacom spore žalovaný 2/ v dovolaní spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným kritériám dovolacie dôvody nevymedzil tak, ako to predpokladá ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, preto dovolací súd odmietol podané dovolanie podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ktoré nie je prípustné.

16. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.